

**MINISTERSTVO ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA
SLOVENSKEJ REPUBLIKY**

**SPRÁVA O STAVE
ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA
SLOVENSKEJ REPUBLIKY
V ROKU 2010**

MESTSKÉ A VIDIECKE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

• PRIESTOROVÉ USPORIADANIE A FUNKČNÉ VYUŽÍVANIE ÚZEMIA

Kľúčové otázky a kľúčové zistenia

• Kľúčové otázky:

- Aké sú trendy v demografickom vývoji a urbanizácii?
- Aký je vývoj v štruktúre plôch na Slovensku?

• Kľúčové zistenia:

- V roku 2010 sa zastavil trend zvyšovania prirodzeného prírastku obyvateľstva z posledných rokov, aj keď bol naďalej zaznamenaný celkový prírastok obyvateľstva. Ako pozitívne pozorujeme pokračujúce zvyšovanie sa strednej dĺžky života. Z pohľadu stupňa urbanizácie klesol podiel mestského obyvateľstva na Slovensku z 56,9 % v roku 2000 na súčasných 54,7 %.
- V rámci vývoja štruktúry plôch v SR dochádza priebežne k prirodzenému presunu pôdy medzi poľnohospodárskymi a lesnými pozemkami (LP), pričom rok 2010 bol poznačený ďalším ubúdaním poľnohospodárskej a ornej pôdy a nárastom LP.

Osídlenie a demografický vývoj

K 31.12.2010 mala SR **5 435 273 obyvateľov**. Trend zvyšovania prirodzeného prírastku obyvateľstva sa zastavil, dosiahol hodnotu 6 965 a bol o 1 339 osôb nižší než v roku 2009. Zahraničnou migráciou získala SR prírastok 3 383 osôb, čo je v porovnaní s minulým rokom o 984 osôb menej (príšťahovalo sa 5 272 a vystaňovalo 1 889 osôb). **Celkový prírastok** obyvateľstva dosiahol **10 348 osôb**, čo je o 2 323 menej ako v roku 2009. Podľa krajov žije naďalej najviac obyvateľov v Prešovskom a najmenej v Trnavskom kraji.

V demografickom vývoji v roku 2010 je najpozitívnejším prvkom pokračovanie zvyšovania sa strednej dĺžky života.

Najvýraznejší **pohyb obyvateľstva** v SR zaznamenal Bratislavský kraj s najvyšším celkovým prírastkom 5 980 obyvateľov, pričom najvyšší prirodzený prírastok mal opäť Prešovský kraj (3 673 obyvateľov). Najvyšší celkový úbytok -968 obyvateľov mal v roku 2010 Banskobystrický kraj, pričom najvyšší prirodzený úbytok mal opäť Nitriansky kraj (-1 301 obyvateľov).

Tabuľka 88. Základné údaje o pohybe obyvateľstva v SR

Územie	Živonarodení	Zomrelí	Prírodný prírastok (úbytok)	Sťahovanie prírastok (úbytok)	Celkový prírastok (úbytok)	Počet obyvateľov (k 31. 12. 2010)
Slovenská republika	60 410	53 445	6 965	3 383	10 348	5 435 273
Bratislavský kraj	7 567	5 957	1 610	4 370	5 980	628 686
Trnavský kraj	5 574	5 608	-34	1 590	1 556	563 081
Trenčiansky kraj	5 940	5 833	107	-502	-395	598 819
Nitriansky kraj	6 539	7 840	-1 301	392	-909	704 752
Žilinský kraj	7 619	6 585	1 034	-262	772	698 274
Banskobystrický kraj	6 729	7 206	-477	-491	-968	652 218
Prešovský kraj	10 567	6 894	3 673	-1 241	2 432	809 443
Košický kraj	9 875	7 522	2 353	-473	1 880	780 000

Zdroj: ŠÚ SR

Tabuľka 89. Štruktúra osídlenia v SR (k 31.12.2010)

Územie	Rozloha (km ²)	Počet obyvateľov na km ²	Počet samostatných obcí	Priem. počet obyvateľov na obec	Stupeň urbanizácie (%)	
					mestské prostredie	vidiecke prostredie
Bratislavský kraj	2 053	306,30	73	8 612	81,71	18,29
Trnavský kraj	4 147	135,79	251	2 243	48,13	51,87
Trenčiansky kraj	4 502	133,01	276	2 170	56,41	43,59
Nitriansky kraj	6 344	111,09	354	1 991	46,47	53,53
Žilinský kraj	6 809	102,56	315	2 217	49,90	50,10
Banskobystrický kraj	9 454	68,99	516	1 264	53,21	46,79
Prešovský kraj	8 974	90,20	666	1 215	48,76	51,24
Košický kraj	6 754	115,48	440	1 773	55,39	44,61
Slovenská republika	49 036	110,84	2 891	1 880	54,68	45,32

Zdroj: ŠÚ SR

Vývojové trendy v štruktúre plôch

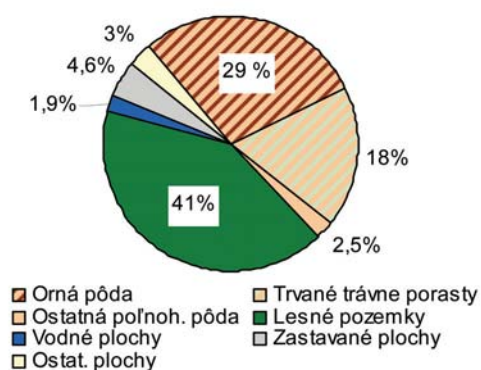
Vývoj štruktúry plôch v SR bol v roku 2010 poznačený ďalším, aj keď nižším, **ubúdaním poľnohospodárskej a ornej pôdy** v prospech lesných, nepoľnohospodárskych a nelesných pozemkov a nárastom LP z poľnohospodárskej pôdy a z nepoľnohospodárskych a nelesných pozemkov. Úbytok poľnohospodárskej pôdy v roku 2010 (-3 642 ha) je oproti roku 2009 (-5 545 ha) menší o 1 903 ha. Úbytok ornej pôdy v roku 2010 (-1 350 ha) je oproti roku 2009 (-3 869 ha) menší o 2 519 ha. Prírastok lesných pozemkov v roku 2010 (2 407 ha) je oproti roku 2009 (586 ha) väčší o 1 821 ha.

Tabuľka 90. Úhrnné druhy pozemkov k 31. 12. 2010 (ha)

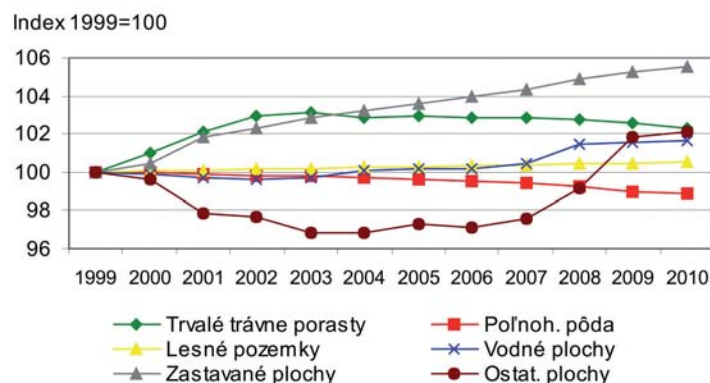
Kraj	Orná pôda	Chmelnice	Vinice	Záhrady	Ovocné sady	Trvalé trávne porasty	Poľnoh. pôda	Lesné pozemky	Vodné plochy	Zastavané plochy	Ostatné plochy	Celková výmera
BA	73 179	-	4 476	4 561	932	9 385	92 533	75 041	5 755	16 240	15 686	205 255
TT	260 211	129	4 206	8 270	2 432	14 794	290 042	65 231	15 765	28 007	15 617	414 662
TN	97 633	354	83	8 073	2 548	756 955	184 647	221 345	6 379	23 671	14 157	450 199
NR	406 076	36	12 055	14 163	4 896	30 366	467 592	96 390	15 744	38 103	16 550	634 380
ZA	60 991	-	-	6 065	399	178 211	245 666	380 088	12 816	25 477	16 820	680 867
BB	165 677	-	3 333	11 047	1 848	233 347	415 251	463 889	7 950	33 410	24 943	945 444
PR	149 004	-	23	10 835	1 952	220 274	382 089	441 853	14 060	31 668	27 719	897 390
KE	203 861	-	2 915	13 515	2 027	114 152	336 471	267 412	16 291	34 012	21 260	675 447
Spolu	1 416 633	520	27 091	76 529	17 034	876 484	2 414 291	2 011 250	94 761	230 589	152 753	4 903 644

Zdroj: ÚGKK SR

Graf 43. Štruktúra plôch v SR (2010)

Graf 44. Indexový vývoj v štruktúre plôch SR

Zdroj: ÚGKK SR

Územné plánovanie

V roku 2010 bol ukončený proces obstarania aktualizácie **Koncepcie územného rozvoja Slovenska 2001** (KURS 2001) podľa zákona č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon) v znení neskorších predpisov a zároveň bol návrh posúdený ako strategický dokument s možným cezhraničným dopadom podľa zákona č. 24/2006 Z.z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Na **úrovni regiónov** majú všetky samosprávne kraje platné svoje územné plány, ktoré podľa potreby priebežne aktualizujú v súlade s ustanoveniami stavebného zákona.

Na **úrovni obcí** príslušným orgánom územného plánovania pre obstarávanie územných plánov obce a zóny je obec. Zo strany štátu bola od roku 2006 do roku 2010 každoročne poskytovaná obciam dotácia na spracovanie územnoplánovacích dokumentácií (ÚPD). Počet obcí, ktorým bola poskytnutá **dotácia bol nasledovný:**

- rok 2006 celkom 1 mil. Sk (33 194 eur) 7 obcí
- rok 2007 celkom 1,9 mil. Sk (63 068 eur) 16 obcí
- rok 2008 celkom 7 mil. Sk (232 357 eur) 32 obcí
- rok 2009 celkom 7 mil. Sk (232 357 eur) 36 obcí
- rok 2010 celkom 170 000 eur 24 obcí

Tabuľka 91. Stav územnoplánovacej dokumentácie podľa jednotlivých krajov

Kraj	Celkový počet obcí	Počet schválených územných plánov obcí a miest, ich zmien a doplnkov				
		2006	2007	2008	2009	2010
Bratislavský	73	7	14	12	13	10
Trnavský	251	20	41	65	56	40
Trenčiansky	276	11	18	28	12	16
Nitriansky	354	15	19	31	20	18
Banskobystrický	516	8	7	18	10	10
Žilinský	315	29	24	29	40	37
Prešovský	666	10	25	50	59	34
Košický	440	11	36	46	53	32
Spolu	2 891	111	184	279	263	197

Zdroj: MV SR

• VIDIECKE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

Kľúčové otázky a kľúčové zistenia

• Kľúčové otázky:

- Ako je zabezpečovaná starostlivosť o vidiecke životné prostredie?

• Kľúčové zistenia:

- Zo všetkých sídel SR je 95,2 % dedín, pričom podiel obyvateľov na vidieku predstavuje 45,3 %. V roku 2010 sa realizoval už 13. cyklus Programu obnovy dediny, v rámci ktorého boli pridelené dotácie v celkovej výške 659 528 eur (39 % požadovaných dotácií) pre 182 subjektov. Na súťaži o Európsku cenu obnovy dediny v roku 2010 reprezentovala SR obec Dobrá Niva, víťaz národnej súťaže Dedina roka 2009.

Starostlivosť o vidiecke životné prostredie

Územie EÚ je zo štyroch pätin charakterizované ako vidiek, jeho znakom je produkcia potravín ako aj poslanie tvorcu regionálnej kultúry. Vidiek predstavuje ekologické a historicko-kultúrne kvality prostredia. Európa si vytýčila úlohu vytvárať vízie a realizovať konkrétne činy, vedúce ku skvalitňovaniu života na vidieku. Jeho rozvoj predstavuje integráciu agrárnej, hospodárskej, ekologickej, kultúrnej a sociálnej politiky, čo EÚ podporuje.

Prírodné podmienky predurčujú Slovensko k tomu, že časť obyvateľstva je a bude viazaná na vidiecke prostredie. Z 2 891 sídel je 2 753 dedín, t.j. 95,2 % a 138 miest, t. j. 4,8 %. Pomer medzi počtom obyvateľov v meste a na vidieku je 54,7:45,3 %, pričom vo vyspelých štátoch je tento pomer až 80:20 %. Vychádzajúc z údajov EUROSTATU a štatistik OECD je Slovensko charakterizované ako vidiecka krajina.

Vo vedomí vidieka nachádza významné miesto obnova dediny. Myšlienky obnovy dediny spája vyspelá Európa s lepšou budúcnosťou vidieka na základe aktivizácie jeho vnútorných síl. Obnova dediny prináša vidieku nové kultúrne povedomie, vidiek si buduje svoju hrdosť a sebavedomie, obnova je myšlienkou občianskej aktivity vidieka, znamená obrodu jej vlastnej akcieschopnosti. Globálnym cieľom Programu obnovy dediny je udržať človeka na vidieku.

• Program obnovy dediny

Program obnovy dediny (POD) počas svojho 13-ročného fungovania preukázal, že je jedným z obľúbených a úspešných nástrojov rozvoja vidieka v štátoch vyspelej Európy, ktorý aplikujú štáty a regióny združené v Európskom pracovnom spoločenstve pre obnovu dediny a rozvoj vidieka (so sídlom vo Viedni) už viac ako 20 rokov. Slovensko je členom tohto Spoločenstva prostredníctvom rezortu životného prostredia od roku 1997 a od roku 1998 realizuje tento Program aj v SR.

Program je postavený na procese osvety a propagácie cieľov POD, poradenstva v oblasti obnovy hmotného, prírodného a duchovného prostredia vo väzbe na programovacie a plánovacie procesy a monitoringu záujmu obcí, ako aj pozitívnych príkladov realizácie so zámerom ich ďalšieho šírenia cestou Školy obnovy dediny. Uvedené zabezpečuje v zmysle uznesenia vlády SR č. 222/1997 SAŽP v rámci svojej štatutárnej činnosti, ktorá cestou svojich poradcov a sekretariátu pre POD eviduje aj žiadosti obcí a vidieckych mikroregiónov o podporu, organizuje národnú súťaž Dedina roka a oficiálne zastupuje rezort v medzinárodných štruktúrach.

V Programe je zakotvená okrem nepriamej podpory aj finančná forma podpory štátu – jedná sa o drobné dotácie o priemere niekoľko tisíc eur na jednu obec. V roku 2010 podpora POD dosiahla celkovú výšku 659 528 eur. Dotačné tituly boli upravené tak, aby zohľadňovali záujmy rezortu životného prostredia.

Tabuľka 92. Prehľad požadovaných dotácií v roku 2010

C8/štúdie, projektové dokumentácie a programy TUR*		C9/ drobné realizačné aktivity		C10/ osvetové a vzdelávacie aktivity		Kombinované požiadavky		Spolu podané požiadavky vrátane nespĺňajúcich formálne kritériá	
počet obcí a MR**	požadovaná suma (€)	počet obcí a MR**	požadovaná suma (€)	počet obcí a MR**	požadovaná suma (€)	počet obcí a MR**	požadovaná suma (€)	počet obcí a MR**	požadovaná suma (€)
99	359 956	221	761 217	30	134 251	118	434 984	541	1 690 408

Zdroj: SAŽP

Tabuľka 93. Celkový prehľad pridelených dotácií v roku 2010

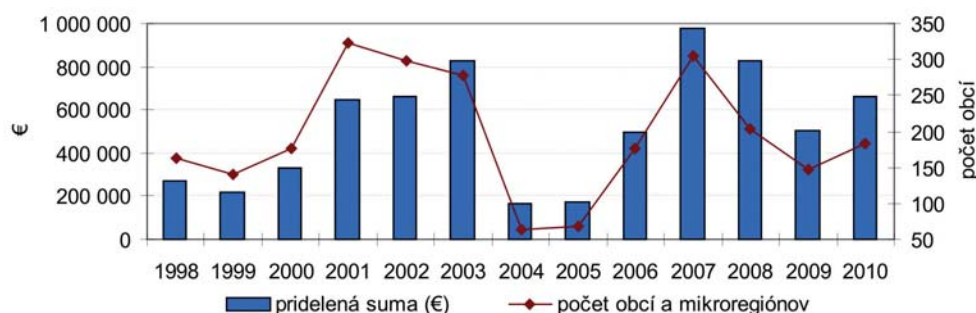
C8/štúdie, projektové dokumentácie a programy TUR*		C9/ drobné realizačné aktivity		C10/ osvetové a vzdelávacie aktivity		Kombinované požiadavky		Spolu všetky dotačné tituly	
počet obcí a MR**	požadovaná suma (€)	počet obcí a MR**	požadovaná suma (€)	počet obcí a MR**	požadovaná suma (€)	počet obcí a MR**	požadovaná suma (€)	počet obcí a MR**	požadovaná suma (€)
46	160 532	71	251 235	13	52 100	52	195 661	182	659 528

* TUR – trvalo udržateľný rozvoj, ** mikroregionálne združenia obcí

Zdroj: SAŽP

Celková priemerná dotácia na 1 žiadateľa bola 3 624 eur, % uspokojených žiadostí dosiahlo hodnotu 33,6 %.

Graf 45. Vývoj pridelených dotácií na POD za 13 rokov

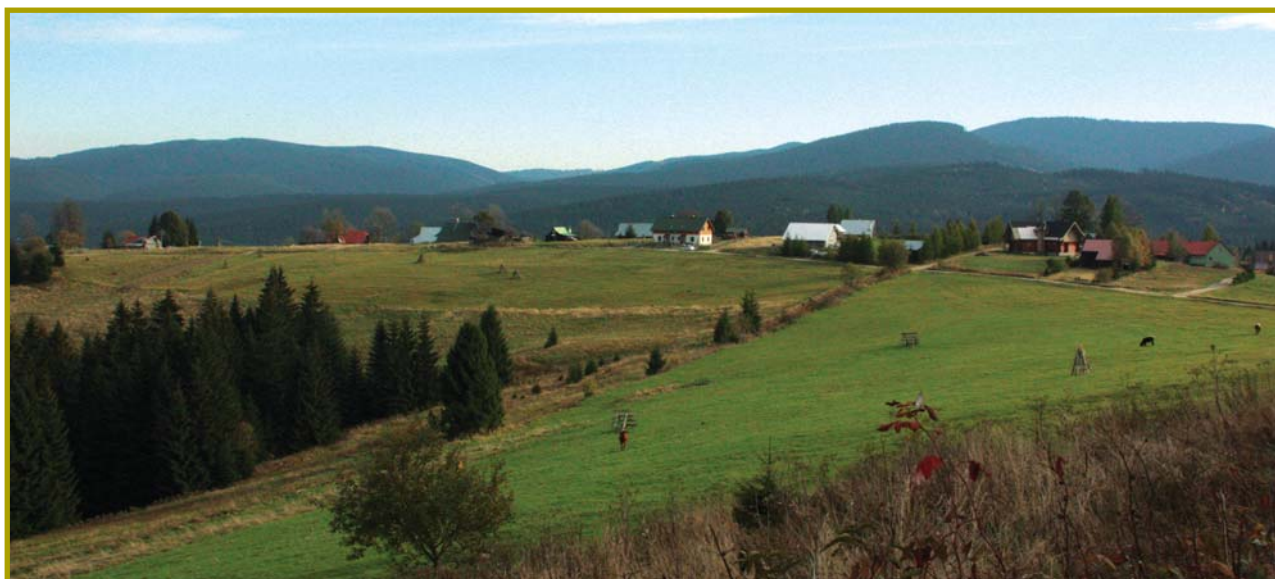
Zdroj: SAŽP

• Súťaž Dedina roka

Od roku 1990 s dvojnásobnou pravidelnosťou vyhlasuje *Európske pracovné spoločenstvo pre rozvoj vidieka a obnovu dediny* (ARGE) súťaž „**Európska cena obnovy dediny**“. SR ako člen tohto medzinárodného pracovného spoločenstva v roku 2002 prvýkrát vyslala svojho reprezentanta – víťaza národnej súťaže, ktorá u nás nesie názov „**Dedina roka**“. Bola to obec Soblahov z okresu Trenčín. V roku 2004 SR reprezentovala obec Hrušov z okresu Veľký Krtíš ako víťaz súťaže Dedina roka 2003, v roku 2006 obec Vlachovo z okresu Rožňava ako Dedina roka 2005, v roku 2008 obec Liptovská Teplička z okresu Poprad ako Dedina roka 2007 a v roku 2010 obec Dobrá Niva, okres Zvolen ako Dedina roka 2009.

Súťaž Dedina roka vyhlasuje a organizuje na Slovensku SAŽP v spolupráci so Spolkom pre obnovu dediny a ZMOS, pod gesciou MŽP SR.

V roku 2010 reprezentovala obec Dobrá Niva SR v 11. ročníku súťaže o Európsku cenu obnovy dediny. Súťaž sa niesla pod mottom „Nová energia pre silné spolunažívanie“ a spomedzi 30 súťažiacich obcí z 11 krajín Európy zvíťazila rakúska obec Langenegg z Vorarlbergu. Obec Dobrá Niva zanechala veľmi dobrý dojem a odniesla si „Európsku cenu obnovy dediny za mimoriadne výkony vo viacerých oblastiach obnovy dediny“. Popredným kandidátom pre rok 2011 sa stala obec Oravská Lesná.

• MESTSKÉ ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

Kľúčové otázky a kľúčové zistenia

• Kľúčové otázky:

- Ako je zabezpečovaná starostlivosť o mestské životné prostredie?

• Kľúčové zistenia:

- Vývoj urbanizácie v SR je v porovnaní s vyspelými európskymi krajinami pomalší, pričom podiel mestského obyvateľstva predstavuje 54,7 %. V roku 2009 bola vypracovaná metodika pre Environmentálny akčný plán mestskej krajiny, ktorý vychádza zo 6. EAP - Tematickej stratégie pre mestské životné prostredie. V rámci UN Agendy Habitat vypracovala vláda SR Národný akčný plán rozvoja osídlenia a bývania v SR, ktorý je pravidelne v 2-ročných intervaloch aktualizovaný. Výmera zelene v mestách a obciach v roku 2009 dosiahla 11 570 ha (o 6,1 % viac oproti roku 2007), v prepočte na obyvateľa verejná zeleň dlhodobou predstavuje okolo 21 m².

Starostlivosť o mestské životné prostredie

Celosvetový trend naznačuje, že 21. storočie je **érou miest**. V Európskej únii 80 % všetkých občanov žije v mestských oblastiach, čo znamená, že štyria z piatich obyvateľov Európy žijú prevažne v mestách. Každoročne sa stane 60 miliónov ľudí novými obyvateľmi miest. Do roku 2050 bude žiť v mestských oblastiach takmer šesť miliárd ľudí.

Na Slovensku dominuje mestské obyvateľstvo, ktoré tvorí **54,7 %**. Vývoj **urbanizácie**, ktorá je meraná podielom mestského obyvateľstva k celkovému počtu obyvateľov, je v porovnaní s vyspelými európskymi krajinami pomalší.

• Tematická stratégia pre životné prostredie v mestách

V roku 2004 Európska komisia prijala Oznámenie Komisie Rade a Európskemu parlamentu o **Tematickej stratégii pre životné prostredie v mestách** (COM(2005)0718). **Cieľom** stratégie je prispieť k zlepšeniu kvality životného prostredia v mestách vo všetkých oblastiach života človeka. Znížiť úroveň znečistenia a celkový škodlivý environmentálny vplyv na človeka a na životné prostredie. Ďalším cieľom je napomôcť a urobiť z miest atraktívnejšie a zdravšie miesta pre život a prácu, nielen dnešnej ale aj budúcim generáciám.

Výrazným opatrením tejto tematickej stratégie vo vzťahu k mestským samosprávam je odporúčanie, aby sa problematika mestského životného prostredia riešila na úrovni mestských samospráv pomocou tzv. **environmentálneho plánu mesta (EPM)**. EPM predstavuje strategický dokument, ktorý obsahuje návrh cieľov, úloh a procesov, ktoré by mali viesť mesto smerom k TUR a to formou uplatňovania integrovaného prístupu k environmentálnemu riadeniu na všetkých úrovniach a v súlade s relevantnými sektorovými politikami ako územné plánovanie a doprava.

Európska komisia odporúča implementovať stratégiu na všetkých úrovniach od celoštátnych cez regionálne až po miestne samosprávne orgány, čo má prispieť k zlepšeniu kvality životného prostredia v mestách.

• Environmentálny akčný plán mestskej krajiny

V roku 2009 SAŽP vypracovala **metodikou** pre **Environmentálny akčný plán mestskej krajiny** (EAP MK), ktorý vychádza zo 6. EAP - Tematickej stratégie pre mestské životné prostredie.

Z aktuálnej potreby navrhnuť riešenia environmentálnych problémov miest vznikla tiež myšlienka vytvoriť **odborné fórum** schopné obsiahnuť komplexnosť problematiky. Dňa 28. októbra 2010 bol SAŽP v Žiline organizovaný už 3. ročník **Konferencie Životné prostredie miest** s medzinárodnou účasťou. Jej nosnou témou bola *Kvalita mestského životného prostredia*.

• UN Habitat

Ďalšou medzinárodnou iniciatívou v oblasti podpory kvality života v mestách je program OSN pre ľudské sídla **UN Habitat**, ktorému Valné zhromaždenie udelilo mandát podporovať sociálny a environmentálny trvalo udržateľný rozvoj miest, s cieľom vytvoriť adekvátne prístrešie pre všetkých.

Stratégia Globálneho akčného plánu Agendy Habitat je **založená na** vytváraní legislatívneho, inštitucionálneho a finančného rámca, ktorý umožní súkromnému sektoru, mimovládny organizáciám a spoločenským skupinám, aby plne prispievali k dosiahnutiu primeraného bývania pre všetkých a k dosiahnutiu trvalo udržateľného rozvoja.

Vláda SR na základe záväzného prihlásenia sa k Agende Habitat vypracovala **Národný akčný plán rozvoja osídlenia a bývania v Slovenskej republike**. Rozhodnutím MŽP SR bol zriadený **Národný výbor Habitat v SR** ako stály poradný orgán

pre monitorovanie a koordináciu implementácie Agendy Habitat v SR. Dokument **Národný akčný plán rozvoja osídlenia a bývania v SR** je pravidelne aktualizovaný na základe rezolúcií prijatých na zasadnutiach Riadiacej rady programu Habitat, ktoré sa konajú pravidelne v nepárnych rokoch.

Zatiaľ posledné **22. zasadnutie riadiaceho výboru programu OSN pre ľudské sídla (UN-HABITAT)** sa uskutočnilo v dňoch **30. 3. – 3. 4. 2009** v Nairobi (Keňa). **Pripomína**, že mestá majú hrať kľúčovú úlohu pri podpore energetickej účinnosti, a to prostredníctvom vhodného mestského plánovania, riadenia a stavebných postupov vhodných pre udržateľný rozvoj miest. **Upozorňuje**, že zlá urbanizácia môže viesť k chudobe, nekontrolovateľnému rozrastaniu miest, k neudržateľnej spotrebe a znečisteniu pôdy, vody a ďalších prírodných zdrojov, čo urýchľuje zhoršovanie životného prostredia a negatívne zmeny klímy. Rezolúcie okrem iného **vyzývajú** vlády, súkromný sektor, občianske združenia na posilnenie iniciatív na zapojenie mladých ľudí do programov rozvoja miest, aby boli schopní rozhodovať a prijímať účinné opatrenia pre trvalo udržateľný rozvoj miest, kvalitný život v nich a zamestnanosť mládeže.

Zeleň v sídlach

Medzi základné **funkcie mestskej zelene** patrí hygienicko/zdravotná (úprava mikroklimy v meste - zahŕňa i znižovanie teploty, tienenie korunami stromov, zvyšovanie vlhkosti vzduchu, znižovanie rýchlosti vetra, filtračné účinky zelene, znižovanie hladiny hluku v mestskom prostredí), ale aj **funkcia psychologická, estetická, rekreačná** a mnohé ďalšie.

Tabuľka 94. Výmera zelene SR podľa krajov (2009)

Kraj	Verejná zeleň (ha)		z toho parková (ha)		Zeleň na obyvateľa (m ²)	
	mestá a obce	z toho mestá	mestá a obce	z toho mestá	mestá a obce	z toho mestá
BA	1 107	897	318	228	18	18
TT	1 402	778	373	131	25	29
TN	1 291	923	352	203	22	27
NR	2 041	1 073	587	172	29	33
ZA	1 053	765	274	141	15	22
BB	1 665	986	402	207	25	28
PR	1 341	847	373	197	17	21
KE	1 671	1 060	487	204	21	25
Spolu	11 570	7 329	3 167	1 484	21	25

Zdroj: ŠÚ SR

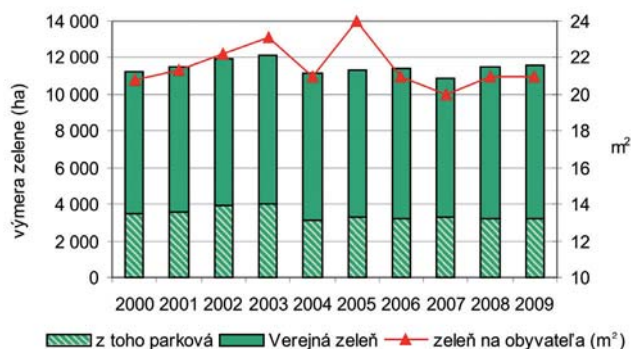
K roku 2009 dosiahla výmera zelene v mestách a obciach SR **11 570 ha**, čo je o 99 ha viac ako v roku 2008. Z toho parková zeleň činila 27,4 %. V prepočte na obyvateľa predstavuje verejná zeleň **21 m²**. Najvyššia výmera verejnej zelene je v Nitrianskom kraji (aj v prepočte na obyvateľa), najmenšia je v Žilinskom kraji.

Tabuľka 95. Vývoj výmery verejnej zelene v SR

	Verejná zeleň (ha)	z toho parková (ha)	Zeleň (m ² /obyvateľa)
2000	11 200	3 481	20,8
2001	11 474	3 528	21,3
2002	11 955	3 888	22,2
2003	12 144	4 017	23,1
2004	11 150	3 129	21,0
2005	11 334	3 308	24,0
2006	11 449	3 228	21,0
2007	10 904	3 295	20,0
2008	11 471	3 243	21,0
2009	11 570	3 167	21,0

Zdroj: ŠÚ SR

Graf 46. Vývoj zelene v SR

Zdroj: ŠÚ SR

• HODNOTOVÁ DIFERENCIÁCIA, OCHRANA A TVORBA KRAJINY

Kľúčové otázky a kľúčové zistenia

• Kľúčové otázky:

- Ako je zabezpečená ochrana a starostlivosť o krajinu a jej hodnoty?

• Kľúčové zistenia:

- V roku 2010 bola MŽP SR schválená Metodika identifikácie a hodnotenia charakteristického vzhľadu krajiny. Po prvýkrát udelilo MŽP SR Cenu SR za krajinu v rámci národnej súťaže, ktorou sa SR zapája do 2. ročníka udeľovania Ceny Rady Európy za krajinu v zmysle Európskeho dohovoru o krajine, a ktorú získala Nadácia Ekopolis.
- Dlhodobo je pozorovaný kontinuálny nárast počtu národných kultúrnych pamiatok (oproti roku 2000 o 16,9 %), kde vo veľkej miere prevažuje podiel pamiatok architektúry. Mierny nárast je zaznamenaný aj pri počte hnutel'ných KP, z ktorých je 98 % sakrálneho charakteru. Podiel štátu ako vlastníka pamiatok klesol postupne z 36 % v roku 1989 na 15 % v roku 2000 a 9,7 % v roku 2010. Stavebno-technický stav pamiatok sa podarilo vďaka grantovým programom čiastočne stabilizovať a v roku 2010 bolo takmer 70 % pamiatkového fondu v uspokojivom stave.
- SR sa podieľa aj na ochrane svetového dedičstva v rámci Dohovoru o ochrane svetového kultúrneho a prírodného dedičstva pod záštitou UNESCO, pričom k roku 2010 bolo do Zoznamu svetového dedičstva zapísaných sedem lokalít SR.
- K roku 2010 boli na našom území manažované 3 územia národných geoparkov: Banskobystrický geopark, Banskoštiavnický geopark a Novohradský geopark, ktorý sa stal v apríli 2010 37. členom Sieťe európskych geoparkov a 66. členom Sieťe globálnych geoparkov pod patronátom UNESCO.

Hodnotová diferenciacia krajiny a krajinná diverzita

V zmysle Európskeho dohovoru o krajine (EDoK) je významnou potrebou pre celú Európu **zachovať rozmanitosť európskych krajín** ako hodnôt spoločného prírodného a kultúrneho dedičstva. Súčasnú európsku trendy sa sústreďujú na **hodnotovo-významové vlastnosti krajiny** a zachovanie tých charakteristických črt krajín, ktoré ich reprezentujú a sú výsledkom prírodného a historického vývoja. V historickom priereze sa krajina dedí z generácie na generáciu a stáva sa tak kultúrnym dedičstvom ľudstva.

Krajina sa hodnotí ako integrovaný celok, ktorý má svoj vonkajší vzhľad a svoju vnútornú hodnotu. **Vonkajší vzhľad** krajiny predstavuje **krajinný obraz**, do ktorého sa premieta usporiadanie tvarov reliéfu, štruktúr krajinej pokrývky a priestorových objektov. Prírodnú, kultúrnu a historickú hodnotu krajiny reprezentuje krajinný ráz. Charakteristický vzhľad krajiny vytvára kontext a súvis termínov krajinný obraz a krajinný ráz. Reprezentuje vybrané, charakteristické vlastnosti vzhľadu a charakteru krajiny.

Pre definovanie hodnoty našej krajiny z hľadiska európskeho kontextu je nevyhnutné identifikovať neopakovateľné, špecifické črty krajiny vyplývajúce z prírodných a kultúrno-historických daností a následne im komparatívnou metódou prisúdiť prostredníctvom valorizačných kritérií výnimočnosť a význam (národný, európsky, svetový).

Z hľadiska metodického sa pre hodnotenie krajín SR stáva dôležitým momentom schválenie **Metodiky identifikácie a hodnotenia charakteristického vzhľadu krajiny**. Metodika sa formovala na SAŽP, Centre tvorby krajiny, environmentálnej výchovy a vzdelávania v Banskej Bystrici v spolupráci s Katedrou plánovania a tvorby krajiny Fakulty ekológie a environmentalistiky TU vo Zvolene a MŽP SR (Jančura, P., Bohálová, I., Slámová, M., Mišíková, P., 2010). Metodika bola po odbornej oponentúre a po internom pripomienkovom konaní schválená na operatívnej porade ministra MŽP SR vo februári 2010 a v júli 2010 oficiálne zverejnená vo Vestníku MŽP SR (ročník XVIII, časť 1b, ISSN 135-1567, s. 2-51).

Európsky dohovor o krajine

Európsky dohovor o krajine (EDoK) je dohovor Rady Európy, ktorého cieľom je ochrana, manažment a plánovanie krajiny a organizovanie európskej spolupráce v tejto oblasti.

Vláda SR svojím uznesením č. 201 zo 16. marca 2005 vyslovila súhlas s podpisom EDOK. Dohovor bol podpísaný 30. mája 2005, jeho ratifikácia prebehla 9. augusta 2005. Dohovor začal **v SR platiť 1. decembra 2005**. Európskym dohovorom o krajine členské štáty ustanovili nástroj zameraný na dosiahnutie udržateľného rozvoja, založeného na vyvážených a harmonických vzťahoch medzi sociálnymi potrebami, hospodárskou činnosťou a životným prostredím.

Podpora implementácie EDOK bola v roku 2010 zabezpečená prostredníctvom vytvárania priaznivých podmienok pre inštitu-

cionálnu podporu dohovoru, zabezpečenie kontinuálnej propagácie, vzdelávania a výchovy v oblasti starostlivosti o krajinu, podpory národnej a medzinárodnej spolupráce, aplikovaného výskumu v oblasti hodnotenia krajiny a monitoringu.

V zmysle článku 11 Európskeho dohovoru o krajine sa v rámci zmluvných strán udeľuje Cena Rady Európy za krajinu. Do jej druhého ročníka sa prostredníctvom vyhlásenia národnej súťaže zapája aj SR. **V roku 2010** po prvý krát udelilo MŽP SR **Cenu SR za krajinu**.

Cieľom ceny je oceniť významné aktivity smerujúce ku kvalitnému a udržateľnému manažmentu krajiny. Cena je motivačným nástrojom pre podporu starostlivosti o všetky typy krajiny a ocenením príkladných snáh o dosiahnutie napĺňania spoločných cieľov v procese implementácie EDoK.

Organizáciou ceny bol poverený jej národný koordinátor – SAŽP. Oprávnenými kandidátmi na udelenie ceny sú miestne a regionálne samosprávy, združenia miestnych a regionálnych samospráv (mikroregionálne partnerstvá), cezhraničné združenia miestnych a regionálnych samospráv spoločne spravujúce krajinu a mimovládne organizácie.

Nominované boli celkovo projekty troch subjektov: Bratislavského regionálneho ochranárskeho združenia, Nadácie Ekopolis a obce Suchá nad Parnou, ktorú navrhol Ústav krajinnej ekológie SAV v Bratislave. **Cenu získala Nadácia Ekopolis** za Projekt trvalej starostlivosti o krajinu prostredníctvom grantových programov nadácie. Odborná komisia Ceny Slovenskej republiky za krajinu 2010 udelila osobitné uznanie ďalším dvom nominovaným projektom.

Víťazný projekt následne národný koordinátor nominoval na **Cenu Rady Európy za krajinu 2011**. Cena SR za krajinu sa udeľuje v dvojročnom cykle. Druhý ročník bude vyhlásený v roku 2012.

V rámci podpory EDoK a výmeny poznatkov v procese starostlivosti o krajinu sa v roku 2010 na Slovensku uskutočnili dve významné konferencie. V máji 2010 sa konal 14. ročník medzinárodnej konferencie "Krajina – Človek – Kultúra" zameranej na témy súvisiace s 10. výročím Európskeho dohovoru o krajine, Medzinárodným rokom biodiverzity a vyhlásenia prvého ročníka Ceny SR za krajinu.

V októbri sa uskutočnila v spolupráci SAŽP a nadácie EKOPOLIS konferencia „Mesto v krajine, Krajina v meste“, ktorá mala motto Európsky dohovor o krajine ako výzva pre starostlivosť o mestskú a prímestskú krajinu. Konferencie sa zúčastnilo 127 účastníkov z desiatich krajín.

Rámcový dohovor o ochrane a trvalo udržateľnom rozvoji Karpát

V roku 2006 vstúpil do platnosti Rámcový dohovor o ochrane a trvalo udržateľnom rozvoji Karpát, ktorý podpísali ministri životného prostredia ČR, Maďarska, Poľska, Rumunska, Srbska a Čiernej hory, Slovenska a Ukrajiny.

Dohovor **podporuje** komplexný prístup a spoluprácu pri ochrane a trvalo udržateľnom využívaní Karpát. Je chápaný ako **nástroj**, ktorý má zabezpečovať a podporovať trvalo udržateľný rozvoj tohto jedinečného regiónu a jeho živej prírody. **Usiluje** o podporu kvality života a posilnenie miestnej ekonomiky a komunit. **Cieľom** je ochrana a obnova jedinečných, vzácných a typických prírodných komplexov a objektov rekreačného a iného významu nachádzajúcich sa v srdci Európy.

Slovenská republika mala za úlohu pod gestorstvom MŽP SR pripraviť a zrealizovať v roku 2011: III. Konferenciu zmluvných strán Karpatského dohovoru COP 3.

Pamiatkový fond

Základ **historických sídelných štruktúr** v krajine predstavujú **nehnuteľné kultúrne pamiatky**. V roku 2010 oproti roku 2009 došlo opäť k nárastu celkového počtu nehnuteľných (i hnuteľných) kultúrnych pamiatok.

Tabuľka 96. Vývoj štruktúry nehnuteľných národných kultúrnych pamiatok (NKP) podľa druhov

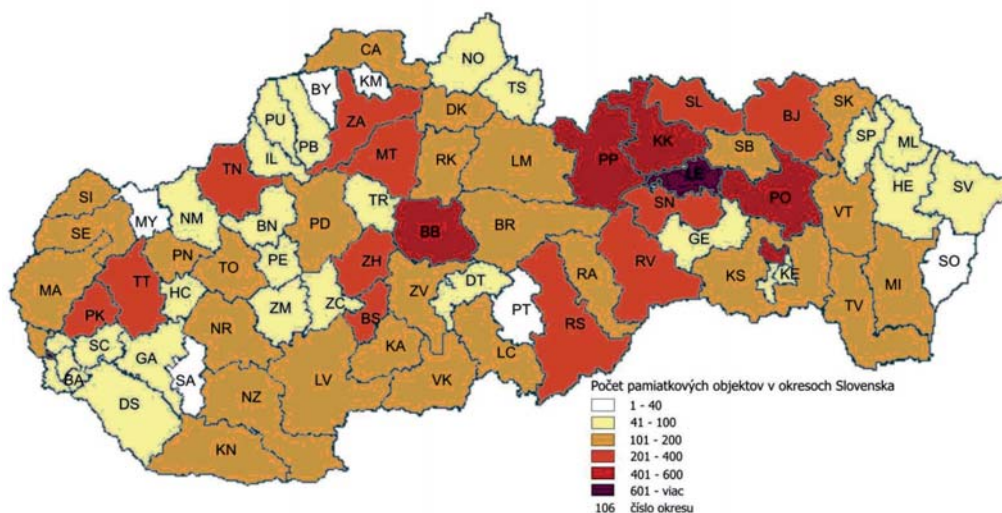
Druhové členenie KP*	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Pamiatky architektúry	7 738	7 799	7 802	8 069	8 092	8 408
Pamiatky archeológie	360	368	369	376	393	407
Pamiatky histórie	1 386	1 382	1380	1394	1 401	1 399
Pamiatky historickej zelene	340	341	344	344	373	382
Pamiatky ľudovej architektúry	1 833	1 823	1 821	1 902	2 055	2 099
Pamiatky technické	454	484	496	500	526	520
Pamiatky výtvarné	1 005	1 015	1 007	1 367	1 506	1603
Spolu	13 116	13 212	13 228	13 952	14 346	14 818

* Uvádza sa počet pamiatkových objektov, z ktorých pozostávajú NKP.

Zdroj: PÚ SR

K 31. 12. 2010 bolo evidovaných na Slovensku 9 681 **nehnuteľných národných kultúrnych pamiatok**, ktoré sú zložené z **14 818 pamiatkových objektov** a **14 654 hnuteľných národných kultúrnych pamiatok** (z čoho je 98 % sakrálneho charakteru), ktoré sú zložené z **32 492 pamiatkových predmetov**.

Mapa 13. Prehľad počtu pamiatkových objektov podľa okresov Slovenska

Zdroj: PÚ SR

Tabuľka 97. Vývoj počtu huteľných národných kultúrnych pamiatok

	2000	2002	2004	2006	2008	2009	2010
Huteľné národné kultúrne pamiatky	14 582	14 355	14 363	14 437	14 493	14 577	14 654

Zdroj: PÚ SR

Podľa literárnych prameňov bolo na Slovensku asi 300 hradov. V súčasnosti z 9 681 nehnuteľných národných kultúrnych pamiatok je 112 hradov a zámkov a 437 kaštieľov. V rámci pamiatkových objektov tvoriacich NKP sa k roku 2010 eviduje:

- 566 kaštieľov a kúrií
- 112 hradov
- 79 kláštorov
- 1 581 kostolov
- 1 251 ľudových domov
- 2 379 meštianskych domov
- 226 palácov a vil
- 673 pricestných plastik a križov
- 504 pamätných tabúľ a pamätných miest
- 31 cintorínov a individuálnych hrobov

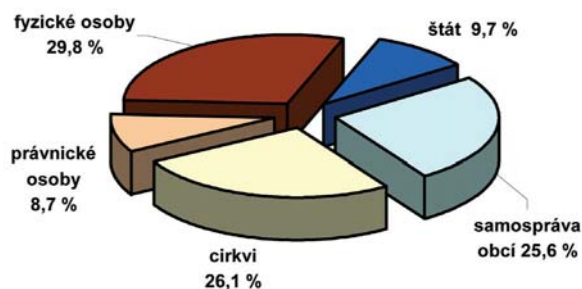
K roku 2010 bolo na Slovensku podľa katalógu PÚ SR nevyužitých 51 kultúrnych pamiatok.

Tabuľka 98. Právna ochrana národných kultúrnych pamiatok v SR

NKP	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Vyhlasené	100	58	36	140	150	81
Zrušené	48	17	7	75	35	42

Zdroj: PÚ SR

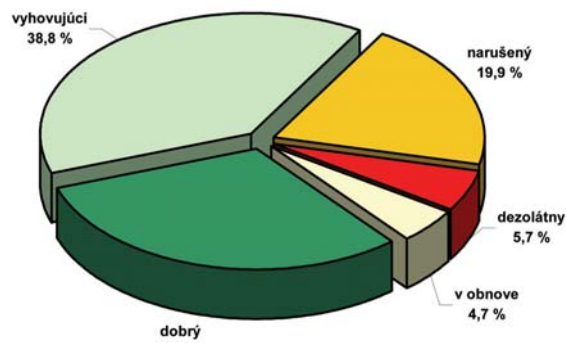
Graf 47. Vlastnícka forma nehnuteľných NKP v roku 2010

Zdroj: PÚ SR

Graf 48. Stavebno-technický stav nehnuteľných NKP v roku 2010

(uvádza sa počet pamiatkových objektov / predmetov, z ktorých pozostávajú NKP)

Zdroj: PÚ SR

Vývoj vlastníckej formy vlastníkov pamiatok verne odráža spoločenské zmeny a reformy. Podiel štátu klesol postupne z 36 % v roku 1989 na 9,16 % v roku 2007 a 9 % na konci roka 2009. V roku 2010 mierne stúpol na 9,74 %.

Stavebno-technický stav pamiatok sa podarilo vďaka grantovým programom čiastočne stabilizovať. Od roku 1994 postupne klesalo percento stavu dobrý z 34 % v roku 1994 na 29,65 % v roku 2006, v roku 2007 sa vrátilo na 30,5 % a v rokoch 2009 a 2010 sa drží na úrovni okolo 31 %. Podiel ohrozených pamiatok, stav narušený a dezolátny síce v roku 2010 (25,64 %) mierne stúpol oproti roku 2009 (24,6 %) a 2008 (24,3 %), celkovo však vykazuje oproti roku 1994 (27 %) pokles. Stav väčšiny pamiatok sa presunul do kategórie vyhovujúci, z 33 % na takmer 39 %. **Spolu so stavom dobrý bolo v roku 2010 takmer 70 % pamiatkového fondu v uspokojivom stave.**

Okrem ochrany pamiatok - objektov ako solitérov je pamiatkový fond **chránený aj plošne** v pamiatkových územiach: pamiatkových rezerváciách (PR) a pamiatkových zónach (PZ).

Tabuľka 99. Historické sídelné štruktúry v SR

Historické sídelné štruktúry	2009	2010
Mestské pamiatkové rezervácie	18	18
Pamiatkové rezervácie ľudovej architektúry	10	10
Pamiatkovo chránené parky (HZ) - súčasť PR a PZ	48	70
Pamiatkové zóny	85	83

Zdroj: PÚ SR

Zrušené boli 3 pamiatkové zóny:

- Liptovský Mikuláš – Paludzka
- Liptovský Mikuláš – Liptovská Ondrašová
- Bratislava – Záhorská Bystrica.

Vyhlásených bolo 9 objektov historickej zelene:

- aleja r.k. kostola s areálom, Levoča
- park kasárni, Nitra
- záhrada vily s areálom, Liptovský Mikuláš
- park mestský, Brezno
- záhrada kaštieľa, Prašice (okres Topoľčany)
- cintorín príkostonný, Ružomberok
- cintorín príkostonný, Mýtna Ludany (okres Levice)
- park pri kasárňach, Prešov
- záhrada na Godrovej ul., Bratislava

Tabuľka 100. Mestské pamiatkové rezervácie (MPR)

Historické sídelné štruktúry		
Mestské pamiatkové rezervácie	Vyhlásenie	Počet KP
1. Banská Bystrica	18.5.1955	200
2. Banská Štiavnica	11.6.1950	191
3. Bardejov	11.6.1950	131
4. Bratislava	5.10.1954	264
5. Kežmarok	11.6.1950	256
6. Košice	2.2.1983	500
7. Kremnica	11.6.1950	116
8. Levoča	11.6.1950	339
9. Nitra	21.1.1981	23
10. Podolíneec	11.6.1991	63
11. Prešov	11.6.1950	257
12. Spišská Kapitula	11.6.1950	24
13. Poprad - Sp. Sobota	11.6.1950	89
14. Svätý Jur	23.5.1990	26
15. Štiavnické Bane	15.8.1995	20
16. Trenčín	11.9.1987	112
17. Trnava	11.9.1987	139
18. Žilina	11.9.1987	58

Zdroj: PÚ SR

Tabuľka 101. Pamiatkové rezervácie ľudovej architektúry (PRLA)

Historické sídelné štruktúry		
Pamiatkové rezervácie ľudovej architektúry	Vyhlásenie	Počet KP
1. Brhlovce	14. 9. 1983	25
2. Čičmany	26. 1. 1977	36
3. Osturňa	3. 10. 1981	135
4. Plavecký Peter	23. 5. 1990	28
5. Podbiel	14. 9. 1977	56
6. Sebechleby	21. 1. 1981	89
7. Špania Dolina	10. 1. 1979	83
8. Veľké Leváre	21. 1. 1981	25
9. Vlkolíneec	26. 1. 1977	73
10. Ždiar	14. 9. 1977	183

Zdroj: PÚ SR

V roku 2009 bol prijatý **zákon č. 208/2009 Z.z.**, ktorým bol novelizovaný zákon č. 49/2002 Z.z. o ochrane pamiatkového fondu v znení zákona č. 479/2005 Z.z., a ktorý nadobudol účinnosť dňa 1. júna 2009.

V roku 2010 pripravilo MK SR **vyhlášku č. 253/2010 Z.z.**, ktorou sa vykonáva zákon č. 49/2002 Z.z. o ochrane pamiatkového fondu v znení neskorších predpisov. Predmetom vyhlášky je najmä úprava činnosti Komisie na overovanie osobitnej odbornej spôsobilosti na vykonávanie pamiatkového výskumu a náležitostí výskumnej dokumentácie všetkých odborov pamiatkového výskumu a reštaurátorského výskumu.

V rámci zákonnej úpravy MK SR pripravilo **zákon č. 434/2010 Z.z.** o poskytovaní dotácií v pôsobnosti MK SR, ako aj **výnos č. 503/2010 Z.z.** ako jeho vykonávací predpis. V obidvoch predpisoch MK SR upravilo a konkretizovalo postup pri udeľovaní dotácií, o.i. aj na ochranu kultúrneho dedičstva.

• **Obnova kultúrnych pamiatok**

Na obnovu národných kultúrnych pamiatok SR bolo v roku 2010 pre **317 projektov** poskytnutých prostredníctvom príspevkov MK SR na obnovu národných kultúrnych pamiatok z programu **“Obnovme si svoj dom”** celkovo až 4 637,6 tis. eur.

Program predstavuje komplexný rozvojový program zameraný na podporu obnovy národných kultúrnych pamiatok. Vytvorenie programu vyplýva z programového vyhlásenia vlády SR. Umožňuje systémovú podporu obnovy NKP v jednotlivých fázach procesu ich záchranu, obnovy, prezentácie a interpretácie či už ako solitérov, alebo súčasti osobitne chránených lokalít.

Tabuľka 102. Príspevky MK SR na obnovu národných kultúrnych pamiatok z programu “Obnovme si svoj dom”

	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Počet projektov	323	513	389	370	396	317
Celková výška grantov (€)	3 141 738	3 861 615	3 640 510	5 413 978	11 062 751	4 637 615

Zdroj: PÚ SR

Svetové dedičstvo

• **Lokality zapísané do Zoznamu svetového dedičstva**

Zoznam svetového dedičstva UNESCO k roku 2010 obsahoval **921 lokalít** celého sveta (z toho 714 kultúrnych, 180 prírodných a 27 zmiešaných lokalít) zo **153 členských štátov Dohovoru o ochrane svetového kultúrneho a prírodného dedičstva**, pričom bol zatiaľ ratifikovaný 188 štátmi.

Tabuľka 103. Vývoj celkového počtu lokalít v Zozname svetového dedičstva

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Počet zapísaných lokalít	721	730	755	788	811	851	878	887	890	921
z toho kultúrnych	554	563	582	611	630	660	679	688	689	714
prírodných	144	144	150	154	159	166	174	174	175	180
zmiešaných	23	23	23	23	23	23	25	25	26	27
z počtu členských štátov Dohovoru	-	125	134	134	137	141	145	148	151	153

Zdroj: MK SR

V rámci SR bolo k roku 2010 zapísaných do Zoznamu svetového dedičstva **sedem lokalít**. Sú to:

v rámci kultúrneho dedičstva

- Pamiatková rezervácia ľudovej architektúry **Vikolíneec**, miestna časť Ružomberka (Cartagena, 1993),
- **Levoča, Spišský hrad** a súvisiace kultúrne pamiatky (Spišská Kapitula, Spišské Podhradie, kostol sv. Ducha v Žehre), historické jadro Levoče a dielo Majstra Pavla v Levoči (Cartagena, 1993; 2009),
- **Banská Štiavnica** s technickými pamiatkami jej okolia (Banská Štiavnica, Hodruša -Hámre, Štiavnické Bane, Banská Belá, Voznica, Vyhne, Banský Studenec, Počúvadlo, Kopanica, Kysihýbel, Antol, Ilija; najmä 23 vodných nádrží - tajchov) (Cartagena, 1993),
- **Bardejov** - mestská pamiatková rezervácia aj s ochranným pásmom, vrátane židovského suburbia (Cairns, 2000),
- **Drevené kostoly** slovenskej časti Karpatského oblúka (drevené kostoly - Hervartov, Tvrdošín, Leštiny, Kežmarok, Hronek, Bodružal, Ladomirová, Ruská Bystrá) (Quebec, 2008),

v rámci prírodného dedičstva

- **Jaskyne Slovenského krasu a Aggteleckého krasu** (Berlín, 1995), ku ktorým v roku 2000 pribudla **Dobšinská ľadová jaskyňa** vrátane Stratenskej jaskyne a jaskyne Psie diery ako jedného jaskynného systému vo vrchu Duča (Cairns, 2000),
- **Karpatské bukové pralesy** (Christchurch, 2007), spolu s Ukrajinou (10 pralesov), ku ktorým sa majú pričleniť staré bukové lesy (5) v Nemecku.

• **Lokality navrhované na zápis do Zoznamu svetového dedičstva**

Medzi navrhované lokality príp. zaradené do výberu na nomináciu do svetového dedičstva k roku 2011 patria:

v rámci kultúrneho dedičstva

1. **Pamiatky Veľkej Moravy**: Slovanské hradisko v Mikulčiciach – Kostol sv. Margity Antiochijskej v Kopčanoch
2. **Pevnostný systém** na sútoku riek Dunaja a Váhu v **Komárne** – Komárome
3. **Pamätník Chatama Sófera**

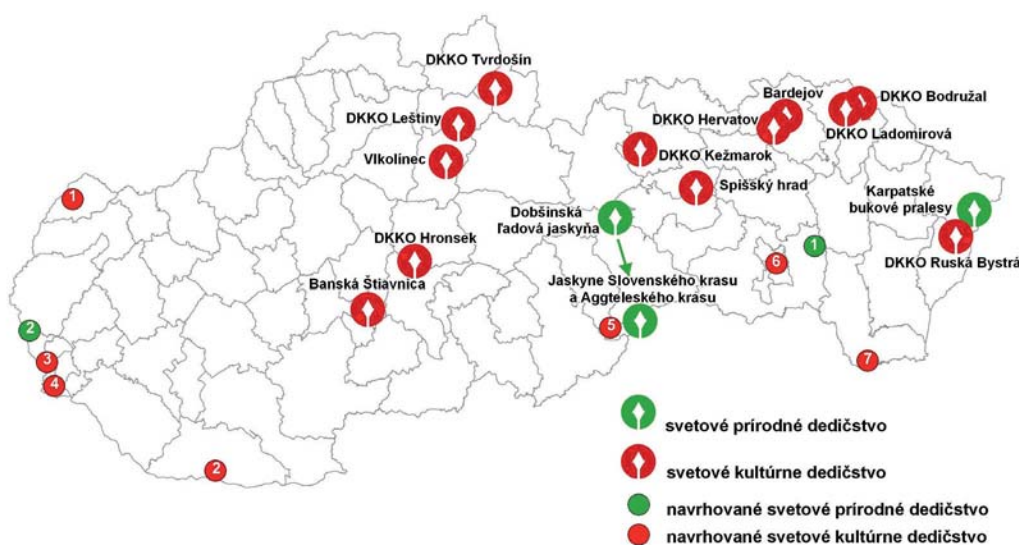
4. **Limes Romanus** – rímske antické pamiatky na strednom Dunaji (predpokladaný spoločný návrh s Rakúskom a Maďarskom; na Slovensku lža a Rusovce)
5. **Gemerské a abovské kostoly so stredovekými nástennými maľbami** (predpokladaný spoločný návrh s Maďarskom)
6. Koncept šošovkovitého historického **jadra mesta Košice**
7. **Tokajská vinohradnícka oblasť**, súbor vinohradníckych pivníc (Černov, Veľká Trňa, Malá Trňa, Slovenské Nové Mesto, Černochovo, Bara, Viničky; pričlenenie k schválenej Tokajskej vinohradníckej oblasti v Maďarsku)

v rámci prírodného dedičstva

1. **Gejzír v Herľanoch**
2. **Prírodná a kultúrna krajina v Dunajskom regióne** (predpokladaný spoločný návrh s Českom, Rakúskom a Maďarskom).

Pamiatkový úrad SR organizoval v dňoch 12.-14. októbra 2010 v Banskej Štiavnici pracovný seminár „Monitoring a manažment svetového kultúrneho dedičstva“, na ktorom sa okrem iného riešil návrh systému monitoringu projektu „Limes Romanus – rímske pamiatky na Slovensku“ – projekt „Dunajský limes – svetové dedičstvo UNESCO“.

Mapa 14. Svetové kultúrne a prírodné dedičstvo v SR

DKKO – Drevené kostoly slovenskej časti Karpatského oblúka

Zdroj: SAŽP

Geoparky

Geopark predstavuje územie obsahujúce jedno, alebo viac miest vedeckej dôležitosti nielen z geologického aspektu, ale aj z hľadiska jeho archeologickej, ekonomickej alebo kultúrnej osobitosti európskeho významu. Je v súlade so stratégiou trvalo udržateľného rozvoja a má silnú riadiacu štruktúru, ktorá je podporovaná európskym programom financovania prispievajúcim k jeho ďalšiemu rozvoju. Okrem potenciálu pre vedecký výskum, zameraný na environmentálnu oblasť (vrátane vzdelávania), je geopark významný pre miestny ekonomický rozvoj, pretože prispieva k zvýšeniu zamestnanosti a k novým ekonomickým aktivitám regiónu, pričom jeho funkčnosť je autonómna.

Podpora budovania geoparkov v SR je v súčasnej dobe riadená Konceptiou geoparkov v SR, schválenou uznesením vlády SR č. 740 z 15. októbra 2008.

V roku 2010 boli na našom území manažované **tri územia národných geoparkov**:

- Banskobystrický geopark,
- Banskoštiavnický geopark
- Novohradský geopark (keďže sa jedná o cezhraničný slovensko-maďarský geopark, jeho medzinárodný názov je Novohrad – Nógrád Geopark)

Aktivity v územiach boli sústredené najmä na budovanie manažérskych štruktúr, medzinárodnú spoluprácu, budovanie infraštruktúry, implementáciu vlastných stratégií a realizáciu projektov. Najvýraznejší pokrok v manažovaní územia zaznamenal Novohrad – Nógrád geopark, ktorý úspešne obhájil nominačnú dokumentáciu a v apríli 2010 sa na 4. celosvetovej konferencii geoparkov v Malajzii stal 37. členom Sieťe európskych geoparkov (EGN) a 66. členom Sieťe globálnych geoparkov (GGN), ktorá funguje pod patronátom UNESCO.

